

Vivu
și polițistaÎnvinuitul
și polițistaÎnvinuitul
și soacra victimei

care planificase și înfăptuise o crimă. Aveam în față două personaje extrem de diferite, calmul așezat până la finalul scenariului de Învinuitul din *Crimă cu pistol și bile* nu poate fi pus în balanță cu acele de nebulie ale criminalului descris de Dostoievski.

Cât privește umorul fin, m-am dus cu gândul la *O scrisoare pierdută*, având în vedere încercarea de mușamalizare a unui „ceva”, diferit, evident, aici vorbim de o crimă, iar la Caragiale de un scandal amoros.

În final, ca să nu creadă cititorul că am abuzat de laude, i-aș aduce un singur reproș autorului: scenariul a fost prea scurt, dar aștept și alte asemenea producții comice. ■■■

Sicriul și pistolul

ALEXANDRU JURCAN

Vu, nu e ușor să fii regizor, să ai în față un text și atâtea posibilități de viabilitate scenică. Ai acolo didascalicele autorului, însă poți urma căi diverse, chiar provocatoare. Oare nu trebuie să adopți o regie care să nu trădeze autorul? Îl poți surprinde plăcut, însă cu soluții care să se nască din însuși aluatul textului. Așa a procedat Emanuel Petran, regizând piesa *Crimă cu pistol și bile* de Horia Gârbea, atunci când a adus pe scenă sicriul, în care se lăfăia Vicu Mugurel zis Pas-tramă. Premiera: 17 decembrie, 2021, Teatrul Național Cluj.

Horia Gârbea scrie teatru de prin 1993 (*Doamna Bovary sunt ceilalți*). Poet, scriitor implicat, chiar doctor în inginerie, secretar al secției de dramaturgie a Asociației Scriitorilor din București, dar și director al Teatrului Dramaturgilor Români din București – o schiță imperfectă a unui talent eruptiv. Piesa de față e una necesară, ancorată în realitate, bine ambalată în comic noir și policier. Justiție, adevăr, minciună, fake news, ambiguități, „fluidizarea speciei”, spiritul distilat al lui Caragiale, dosare, faună pitorească, limbaj colorat, uneori argotic (*mierlit, șpagă, Belzebulă*) – totul în contrast cu motto-ul scenariului în 22 de părți: *pereat mundus, fiat justitia*. Învinuitul Cicerone intră într-un carusel al manipulării, în demență kafkiană. Nimeni nu-l crede. Bani cumpără orice. Dialogurile se succed în tribulații rapide – „deci pistolul era al meu? Că nu am amprente pe el...”, „te-ai speriat și le-ai șters”. Oricum, Cicerone va fi achitat, ca urmare a „neîntrunirii condițiilor prevăzute în articolul...”.

Regizorul-actor Emanuel Petran a mizat pe găselnița cu sicriul. O regie tonică, simplă, nesofisticată. Dacă în scenariu victima „poate fi doar personaj filmat” sau „rol mut”, aici umorul prodigios provine de la necumintzenia mortului din sicriu, care vorbește rar, dar bine, cu aplomb impudic. Actorul Cristian Rigman (victima) realizează un rol memorabil, pitoresc, hâtru, clovnesc, scos dintr-un realism magic detensionat. Dan Chioresan (învinuitul) electrizează scena, strunind contorsiunile personajului omniprezent. Desigur, marea revelație rămâne Irina Wintze, care joacă toate rolurile feminine: polițista, procurora, avocata, soția învinuitului, soția victimei, soacra victimei, mama învinuitului, soacra învinuitului, judecătoarele 1, 2, 3. Incredibil, nu? Știam că Irina e o acriță de excepție, dar acum ce să mai spunem după acest maraton de interpretare? Mai sunt adjective pentru a sublinia multitudinea nuanțelor de joc? În fiecare personaj ea e cu totul altfel, nu transpare vreo umbră din rolul anterior. Îmi permit să spun *magie*.

Emma Petran a trebuit să lege scenele, dar și să dea un răgaz Irinei Wintze să-și schimbe costumația. A ales drept muzică *Boleroul și un radio hodorogit*. O muzică ce transmite un ceva ce nu se mai termină, ceva ce poate deveni coșmar. Întotdeauna va fi nevoie de un țap ispășitor, nu? Un spectacol succulent, cu impact imediat, într-o relaționare magnetică cu spectatorii, emblematic pentru o societate care bate adesea pasul pe loc. ■■■